

2. Цигилик І. І. Підприємство і внутрішній економічний механізм в умовах підприємництва / І. І. Цигилик // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. – № 11. – С. 3–9.
3. Круш П. В. Внутрішній економічний механізм підприємства : навч. посібник / [П. В. Круш, С. О. Тульчинська, Р. В. Тульчинський, С. О. Кириченко, О. В. Кривда та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 206 с.
4. Руденко Г. В. Внутрішній економічний механізм інтегрованих металургійних комплексів : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Г. В. Руденко. – К. : КЕУ, 2005. – 239 с.
5. Доберчак Н. І. Організація внутрішньофірмових господарських відносин промислових підприємств (на прикладі машинобудування) : автореф. дис. на здобуття наук. ступення канд. екон. наук / Н. І. Доберчак. – Хм., 2003, – 20 с.
6. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; [пер. с англ.]. – М. : Дело, 1999. – 800 с.
7. Абовский Н. П. Творчество: системный подход, законы развития, принятие решений / Абовский Н. П. – М. : СИНТЕГ, 1998. – 312 с.
8. Гиг Дж. Ван. Прикладная общая теория систем / Гиг Дж. Ван ; [пер. с англ.]. – М. : Мир, 1981. – 733 с.

Надійшла 19.08.2011

УДК 338:519.876.5:336.14

Н. М. КОРКУНА, Г. Г. ЦЕГЕЛИК
Львівський національний університет імені Івана Франка

ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ПОДАТКОВОЇ СТАВКИ З ВИКОРИСТАННЯМ МОДИФІКОВАНОЇ КРИВОЇ ЛАФФЕРА

В статті розв'язана задача визначення оптимальної сукупної податкової ставки, за якої відрахування в бюджет буде максимальним, у випадку, використання модифікованої кривої Лаффера. Для визначення оптимальної податкової ставки виведено відповідне рівняння.

In this article, the problem of determining an optimal tax rate, in the case of the modified Laffer Curve, is solved. In this case the budget allocations will be maximal. For determining the optimal tax rate the corresponding equation is considered.

Ключові слова: державне регулювання оподаткування, податкове навантаження, сукупна податкова ставка.

Вступ. Незалежно від того, яку модель економічного розвитку обирає держава, обов'язковим елементом її моделі є податки. Податкам належить основна роль у забезпеченні виконання державою функцій щодо регулювання економічних процесів, зокрема, механізму державного регулювання ринкової економіки, одним із складників якого є бюджетно-податкове регулювання. Дуже важливою проблемою є оптимізація податкової політики держави, яка є недосконалою. Про це свідчить надмірна кількість змін у податковому законодавстві протягом останніх років, велика кількість податків і податкових зборів, що руйнує стрункість та цілісність податкової системи; а також оцінки експертів щодо значних розмірів тіньової економіки.

Перехід до ринкових відносин у нашій країні потребує використання в процесі державного регулювання діяльністю суб'єктів господарювання найбільш ефективних методів їх оподаткування, визначення оптимальних ставок оподаткування цих суб'єктів. Адже надто низькі податкові ставки ведуть до малих податкових зборів, а надто великі – до переходу підприємницької діяльності у тіньовий сектор економіки. Так в Україні, за даними Держкомстату, у 2010 році кількість «нелегалів», які працюють у тіньовому секторі економіки зросла на 179,3 тис. осіб. Реальні цифри «випливали» коли Державний комітет статистики провів вибірковий аналіз економічної активності домогосподарств, організацій, установ та підприємств, а отримані дані звірів з інформацією, наданою Державною службою зайнятості. За результатами «перевірки», 4,6 млн українців працювали минулого року без оформлення. А це 22,9% від загальної кількості зайнятого населення віком від 15 до 70 років [1]. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають наукові дослідження, які стосуються визначення оптимального податкового навантаження в державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Однією з визнаних моделей, яка на якісному рівні дає змогу зрозуміти взаємозалежність між величиною встановленої сукупної податкової ставки та обсягом податкових надходжень, є крива Лаффера. Суть її полягає в тому, що при поступовому збільшенні податкової ставки від нуля сума податкових надходжень спочатку зростає, досягає максимуму, а при подальшому збільшенні податкової ставки – поступово зменшується.

Як показано в роботах [2–6], форма кривої Лаффера може описуватися формулою:

$$F(x) = \lambda x^\alpha (1-x)^\beta,$$

де λ , α , β – коефіцієнти, які задають вигляд кривої;

x – величина сукупної податкової ставки.

Проведені в [3] дослідження показали, що оптимальне значення сукупної податкової ставки для моделі економіки, в якій не враховується присутність тіншового сектору виробництва, визначається наступним чином:

$$x_0 = \frac{\alpha}{\alpha + \beta}.$$

Мета. Метою статті є модифікація кривої Лаффера, в якій враховується певна кількість підприємств, які працюють при податковій ставці 100%.

Основний зміст роботи. Спробуємо аналітично представити вигляд кривої Лаффера. Нехай маємо всього N підприємств у державі з середнім доходом, що складає величину p для кожного з них. Вважаємо, що, залежно від величини податкової ставки, кожне підприємство може прийняти одне з двох рішень – або займатись виробництвом товарів та послуг, або ні. Якщо прийняти, що однією з найвагоміших величин в оподаткуванні є дохід підприємств, то можливі податкові надходження до бюджету $D(x)$ можна записати як добуток кількості підприємств $n(x)$, які працюють при деякій встановленій сукупній податковій ставці (далі – податкова ставка), величини податкової ставки x ($0 \leq x \leq 1$) і середнього доходу підприємства p , тобто $D(x) = n(x)px$. Якщо встановити ставку податку $x = 0$, то зрозуміло, що всі підприємства матимуть найкращі умови для господарської діяльності ($n(0) = N$), але податкові надходження будуть відсутні. Якщо встановити ставку податку $x=1$ (на рівні 100%), то жодному з підприємств працювати не вигідно і вони можуть закритися всі, тобто $n(1) = 0$ і $D(1) = 0$. Однак, завжди є частка підприємств, які працюють навіть при податковій ставці 100%. У найпростішому випадку можна покласти лінійний закон залежності кількості підприємств $n(x)$, що беруть участь у виробництві, від рівня податкової ставки x у вигляді $n(x) = N(1 - x)$ (рис.1, крива 1). Тоді величина податкових надходжень залежно від величини податкової ставки буде визначатись за формулою: $D(x) = pxN(1 - x)$. Ця залежність і буде визначати вигляд кривої Лаффера при зроблених припущеннях (рис.1, крива 2).

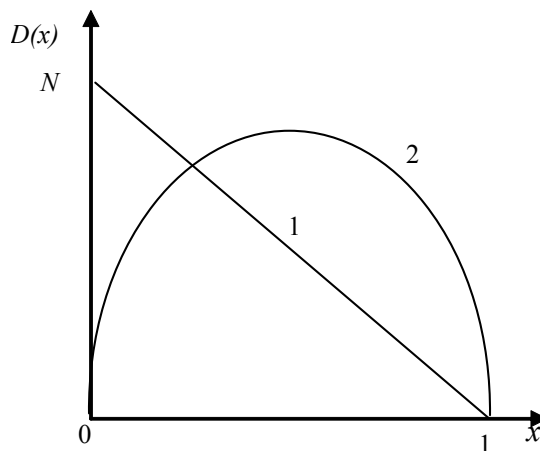

Рис. 1. Найпростіша лінійна залежність кількості підприємств, які беруть участь у виробництві, від податкової ставки

Введемо коефіцієнт γ – частка підприємств, які працюють при податковій ставці 100%. Тоді подамо величину податкових надходжень до бюджету у вигляді

$$D = \lambda x^\alpha ((1-x)^\beta + \gamma), \quad \lambda > 0, \quad 0 < \alpha \leq 1, \quad 0 < \beta < 1,$$

де α і β – деякі параметри. В такому випадку криві 1 та 2 з рис. 1 розмістяться наступним чином (рис. 2).

Тоді в залежності від α і β одержимо різний вигляд кривої $D = D(x)$.

Покажемо, що існує таке значення податкової ставки $x \in (0,1)$, за якого відрахування в бюджет $D(x)$ буде максимальним.

Знайдемо похідну від функції $D = D(x)$. Одержимо:

$$D' = \lambda(\alpha x^{\alpha-1} (1-x)^\beta - x^\alpha \beta (1-x)^{\beta-1} + \alpha \gamma x^{\alpha-1}).$$

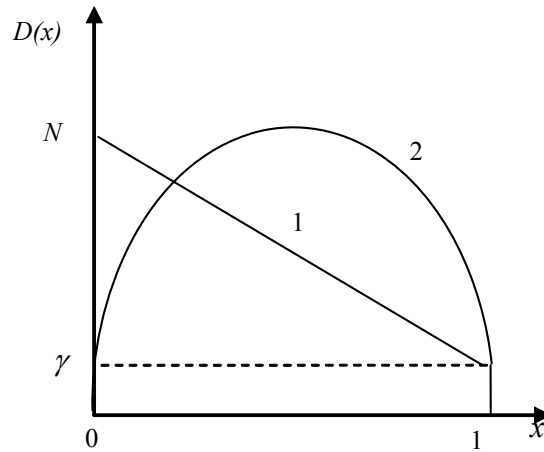

Рис. 2. Найпростіша лінійна залежність кількості підприємств, які беруть участь у виробництві, від податкової ставки і відповідна їй крива надходжень у бюджет при врахуванні коефіцієнта γ

Якщо $D' = 0$, то матимемо рівняння:

$$\alpha x^{\alpha-1} (\gamma + (1-x)^\beta) = \beta x^\alpha (1-x)^{\beta-1}$$

для знаходження точки, підозрілої на екстремум. Зробивши деякі математичні перетворення отримаємо рівняння вигляду:

$$x = \frac{\alpha}{\alpha + \beta} (1 + \gamma(1-x)^{1-\beta}). \quad (1)$$

Покажемо, що коренем рівняння (1) є точка $x \in (0,1)$. Справді, якщо розглянути праву частину рівняння (1) $y = \frac{\alpha}{\alpha + \beta} (1 + \gamma(1-x)^{1-\beta})$, то $y' = \frac{-\alpha\gamma}{\alpha + \beta} (1-\beta)(1-x)^{-\beta} < 0$. Це означає, що права частина рівняння спадає від $\frac{\alpha(1+\gamma)}{\alpha + \beta}$ до $\frac{\alpha}{\alpha + \beta}$ при зростанні x від 0 до 1. Тому рівняння (1) має єдиний додатний корінь x_0 (рис. 4).

Покажемо, що x_0 є точкою максимуму функції $D = D(x)$. Для цього знайдемо другу похідну від функції $D(x)$, яка матиме вигляд:

$$D'' = \lambda(-\alpha(1-\alpha)x^{\alpha-2}(1-x)^\beta - \alpha x^{\alpha-1}\beta(1-x)^{\beta-1} - \alpha x^{\alpha-1}\beta(1-x)^{\beta-1} - \beta(1-\beta)x^\alpha(1-x)^{\beta-2} - \alpha(1-\alpha)\gamma x^{\alpha-2}).$$

Оскільки, $D'' < 0$, то x_0 є точкою максимуму функції $D = D(x)$.

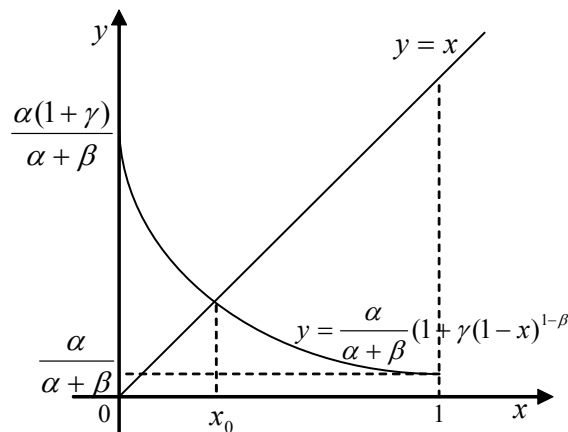

Рис. 3. Геометрична інтерпретація існування розв'язку рівняння (1)

Отже, за податкової ставки, яка є коренем рівняння (1), відрахування до бюджету будуть максимальні.

Висновки. В статті розглянута модифікація кривої Лаффера, в якій враховується певна кількість підприємств, які працюють при податковій ставці 100%. За податкової ставки, яка є коренем деякого рівняння, відрахування до бюджету будуть максимальні.

Володіючи знаннями про оптимальні величини податкових ставок для окремих видів податків, можна правильно сформувати податкову систему, яка буде в цьому випадку взаємопов'язувати свої фіскальну і стимулюючу функції: яка б, з одного боку, сприяла збільшенню податкових надходжень держави, а, з іншого, не була б непосильним тягарем для господарських суб'єктів і не спонукала переходу їх в тіньовий сектор економіки.

Література

1. Дружбляк Н. Українці – у тіні / Н. Дружбляк // Високий замок. – 2011, 22–24 квітня.
2. Сморгонский А. В. Оптимизация налогов на прибыль предприятий / А. В. Сморгонский // Экономика и математические методы. – 1992. – Т. 28. – Вып. 2. – С. 316–318.
3. Чугунов И. Взаимосвязь ставки налогов и налоговых поступлений / И. Чугунов // Бизнес-информ. – 1997. – № 11. – С. 28–34.
4. Буряк П. Ю. Визначення оптимальної податкової ставки податків з використанням кривої Лаффера / П. Ю. Буряк, С. Л. Лондар // Регіональна економіка. – 2000. – № 1. – С. 132–139.
5. Буряк П. Вплив зміни податкової ставки на доходи бюджету / П. Буряк, С. Лондар // Фінанси України. – 2002. – № 1. – С. 41–44.
6. Лондар С. Л. Моделі прийняття рішень з проблем вдосконалення податкової політики в умовах ринкової трансформації економіки України : [монографія] / С. Л. Лондар ; ред. В. Юринець. – Львів : Вид-во Львів, 2001. – 224 с.

Надійшла 19.08.2011

УДК 658.15 (045)

А. М. КРАВЦОВА

Вінницький національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ЗА НОВИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Досліджено особливості формування власного капіталу акціонерних товариств з фінансового та правового погляду за нових умов господарювання, що впливає на управлінський аспект фінансових рішень на підприємстві. Розкрито атрибути окремих складових власного капіталу та надано наявну інформацію про вимоги до формування капіталу акціонерних товариств відповідно до законодавства.

The features of forming of property asset of joint-stock companies are investigational from the financial and legal point of view at the new terms of manage that influences on the administrative aspect of financial decisions on an enterprise. The attributes of separate constituents of property asset are exposed and present information is given about requirements to forming of capital of joint-stock companies in accordance with a legislation.

Ключові слова: власний капітал, статутний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), акціонерне товариство, глобалізація.

Вступ. У зв'язку з процесами формування єдиного світового фінансового простору та істотної трансформації фінансової системи, що відбуваються в останні десятиліття, суттєво ускладнюється взаємодія підприємств із зовнішнім фінансовим середовищем, змінюються передумови і можливості їх фінансової діяльності в стратегічному періоді, загострюються проблеми управління капіталом.

Порушення загального процесу відтворення фінансових ресурсів в Україні внаслідок кризових явищ значною мірою ускладнило перебудову підприємствами системи управління своїми фінансовими ресурсами. Крім того, негативно впливає на ефективність управління капіталом підприємств постійні зміни законодавчої бази в сфері оподаткування. Вказані причини породжують негативні наслідки, як спад ділової активності підприємств, тінізація економіки, відтік національних капіталів за кордон, що в цілому призводить до скорочення фінансових ресурсів вітчизняних підприємств. Тому вдосконалення управління капіталом підприємств набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень. Фундаментальним дослідженням в області проблем управління капіталом присвятили свої праці такі вчені: І. Балабанов, І. Бланк, Р. Брейлі, Дж. Ван Хорн, В. Ковальов, М. Міллер, Ф. Модільяні, Е. Стоянова, А. Шеремет та інші. В сучасних умовах найбільш відомими розробками, присвяченими проблемам власного капіталу підприємства, є праці Ю. Бріггема, Ю. Воробйова, О. Єфимової, В. Савчука, О. Терещенка, Д. Ван Хорна, Дж. Шима та інших науковців. Однак ряд питань вимагають нового осмислення та вирішення в теорії і практиці фінансового менеджменту.